

BISERICA și ȘCOLA.

Fóia bisericescă, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.”

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

La începutul anului școlastic 1899-1900.

În întreaga noastră eparchie instrucțiunea poporală s'a început deja de o săptămână. Și credem de necesar că acum la începutul anului, să ne îndreptăm cuvântul nostru către frații noștri învățatori, pentru-că lor le este încredințată în primul rând educațiunea tinerei generațiuni a poporului nostru.

Nu dubităm nici un moment, că învățătoria noastră nu ar fi la înălțimea chemării sale, și că în educațiunea poporului peste tot vorbind, nu s'ar constatat și până acuma progrese îmbucurătoare. Și avem speranță că în viitor acest progres va deveni tot mai însemnat, ér educațiunea tinerelor noastre generațiuni și în genere a poporului nostru, va înainta cu pași tot mai repeși.

Două sunt momentele, cari ne îndreptătesc la această speranță și anume: pe deoparte corpul învățătoresc s'a completat în anii din urmă binișor prin elevii absolvenți ai școlei noastre preparandiale, și ast-feliu lipsa de învățatori va fi mai puțin simțită decât în trecut, — ér pe de altă parte vedem, că în corpul didactic din întreaga eparchie să observă tot mai mare interes față de cestiunile mari a-le educațiunei poporului nostru; — ér intru deșteptarea acestui interes de sigur, că reuniunile noster învățătorești își au meritul lor necontestabil.

Sublimă este chemarea învățătorilor noștri, și sfântă este misiunea lor, pentru-că ei sunt chemați de a educa tinerele generațiuni în spiritul s-tei noastre biserici, și a contribui prin activitatea lor la întărirea credinței și a puterii de viață a poporului nostru dreptcredincios.

Învățătorii noștri să nu uite nici un moment această sublimă misiune, ci cuprinși de un candid ide-

alism să-și pună tot mai mult puterile lor în serviciul școlelor noastre.

Să nu uite, că în mâna dênșilor este depus mijlocul cel mai puternic de a deștepta în sufletul fraged al tinerimei un simț adênc religios, care să-l conducă în întreaga lui viață.

Este necesar acesta cu deosebire în timpul de față, când biserica noastră are a lupta cu atâtea direcțiuni antireligiose, cu idei contrare spiritului doctrinei bisericești noastre, și cari caută pe ici pe colo a se furișa și prin poporul nostru. Datorință avem cu toții de a feri poporul de ast-feliu de curente. Școla noastră confesională își poate îndeplini cu succes această misiune stăruind în elevi plăcerea pentru munca spirituală, carea să-l conducă la cunoșterea adevărului, binelui și frumosului, și prin acesta a-l educa în modul reclamat de necesitățile s-tei noastre biserici și ale poporului nostru.

Învățătoria noastră va ajunge la scopul dorit, dacă în această privință va ține cont de vecinicele principii și adevăruri a-le doctrinei bisericești noastre, a cărei înțelepte învățături, formând centrul întregii educațiuni și temelul întregii vieți morale și sociale, sunt mai acomodate de a produce și întări în om sentimente religiose-morale, — baza întregii educațiuni.

Astăzi, când toate popórele caută să progreseze tot mai repede pe toate terenele, — îndoită datorință să impune școlei noastre, pentru d'a putea ținea pas cu celelalte popóre culte; și vedem, că popóre neînsemnate la număr, prin rolul ce și l-au știut câștiga pe terenul științelor, artelor etc. s'au ridicat la stăpânire peste popóre mult mai numérose, dar rămase îndărăt în cultură. Ear învățatul Bacon dice că: „ști-

ința este putere; ér neșciința zădărnicește ori-ce succes. Ear în s-ta scriptură cetim, că: „*va pieri poporul, carele se lapedă de șciință.*“

Dorim deci acum la începutul anului școlastic învățătorilor noștrii tărie și perseveranță, ca să pótă satisfacă tot mai mult grelei lor chiamări.

Respuns la o întrebare.

Un tēner preot încă până în Rusalii mi-a adresat în scris următoarea întrebare:

Dacă sērbătōrea Stului Mare mucenic Georgiu e totodată chramul bisericeii și cade în sēptēmāna cea luminată, facese slujba cu litiā și dacă nu s'a căzut se se facă și totuși s'a făcut — e mare greșală acēsta?

Nainte de tōte 'mi-esprim bucuria că aflu un preot tēner care se interesază de slujba ddeésă și că voiesce a fi lămurit în unele întrebări pentru sine — indoișe la aplicarea tipicului; me bucur și pentru aceea că vėd un preot tēner cerēnd părerea altui preot mai bētrān, ceea-ce în timpurile nōstre încă nu e lucru de tōte țilele!

Observ mai departe că dela punerea întrebării încōcia eu am convenit cu preotul tēner și 'mi-am spus părerea mea, că adecă *litiā după tipic n'are loc*; tēnērul meu în Christos frate nu a adoptat părerea mea, se silea a me combate și deci ne-am despărțit fără a deslega întrebarea.

Intr'aceea am aflat că tēnērul preot s'a adresat și altor preoți bētrāni chiar și unei venerabile persoane dela Consistoriu; eu i-recomēdasem se se adreseze mai vėrtos cătră Onorații Părinți Isaia Faur din Pāncota și Ioan Muntēn din Buhani, pe cari adecă ii cunosc de autorități în ale tipicului ori cătră cutareva cuvios părinte dela mânăstire.

Nu șciu că dela convenirea nōstră la care stadiu a ajuns tēnērul frate — cu întrebarea pusă, deci am aflat de bine a pune întrebarea la aprețierea On. public cetitoriu ai fōiei nōstre „Biserica și Școla“ ca ea se se lămurēscă după cuvintă.

Părerea mea, că adecă sērbătōrea stului Georgie dacă cade în una din țilele sēptēmānei luminate — fiā au nu fiā chram al bisericeii — *nu are litiā*, — o confirm în următorul chip:

„Tipiconul“ (Buda, 1826 — de Constantin Loga) la fōia 40 prescrie: „*De se va întēmpla chramul stului de Luni în sēptēmāna cea luminată până în Dumineca a 4-a după Pașci, atunci rēnduēla chramului se cāntă ca și a stului Georgie marelui Mucenic, precum arată Mineiul ori Pentecostariul.*“

Se vedem acuma ce prescrie Mineiul.

La 23 Aprile:

„Arătare pentru m. m. Georgie, căci se incepe din țiuā Vinerei ceea mari și se suie până la Inoia a cincia Duminecă după Pașci. Și de se va întēmpla

m. m. Georgie în Vineria cea mare séu în Sāmbāta cea mare séu intru insași țiuā Pașcilor, se cāntă stichirile sântului și canonul și ceeaaltă slujbă din Lunia sēptēmānei ceea luminate cu slujba țilei împreună.

Ēră de se va întēmpla m. m. George intru una din țilele sēptēmānei ceea luminate: Sēra — la „*Dōmne strigatam*“ stichirile invierii 3 și ale sântului 3. „*Mārire*“ a sântului glas 6: „*După vrednicia numelui*“ — „*Și acum*“ a Nāscătōrei — cea dāntāiu a glasului ce va fi. — *Ieșire*: „*Lumēnā linā*“ — *Prochimenul țilei și 3 parimiti* ale sântului.

Ēră intru insași Dumineca Pașcilor *sēra . . . la Stichovnā*: stichira invierii, deci stichirile Pașcilor cu pipelele lor, „*Mārirea*“ sântului glas 4: „*Diamantul cel înțelegătoriu.*“ „*Și acum*“ — a Pașcilor glas 5: „*Țiuā invierii.*“ — „*Christos a înviat*“ (de 3 ori). — Tropariul sântului. „*Mārire*“ tropariul cel de al doilea, „*Și acum*“ — a Nāscătōrei: „*Taina cea din vēc ascunsă.*“ — *Deslegarea.*

Tot acesta tipic se prescrie și în *Pentecostariu* (de Andr. Șaguna Sibiiu la 1859 — pag. 10.)

Ēră „*Tipiconul*“ de Metropolitul Silvestru Andreeviciu Morariu — Cernăuț, 1883 lă pag. 192 § 148 — prescrie:

„De ar cădea s. m. m. Georgie în Dumineca Pașcilor, atunci se cāntă rēnduēla lui în Lunia Pașcilor — precum urmēză: *Sēra și anume . . . la stichovnā*: stichira invierii cea d'antāiu, apoi stichirile Pașcilor cu stichurile lor: *Mārire* — a sântului, și *acum* — a Pașcilor. Deci: „*Cristos a înviat*“ — (de 3 ori) — „*Mārire*“ — tropariul Sântului, „*Și acum*“ — a Nāscătōrei — dintre cele mari după glasul țilei, — (Urmēză apoi tipiconul mănecāndei și a Liturgiei) ēră la capēt:

Notă: „Așa se cāntă rēnduēla de ar cădea s. m. m. Georgie pre ori-careā ții din sēptēmāna luminată.

Precum se vede dar, despre litiā nu se face pomenire.

Vine acum a se deslega întrebarea, că *dacă totuși s'a făcut litiā, — ore e mare greșala acēsta?*

Eu socot că nu e mare. Ar fi mare dacă în întrega sēptēmānā luminată n'ar fi permis a se face litiā, precum adecă s'ar putē deduce o asemenea regulă tipiconală din prescrierea, că în tōte țilele sēptēmānei luminate se pune tipicul ca în țiuā de Pașci. Și fiindcă la Pașci nu este litiā, așa dară nici în cealalte țile ale sēptēmānei luminate nu se face.

Dar „*Pentecostariul*“ — la pag. 10 pentru Bunavestire dacă ar cadē în sēptēmāna luminată prescrie litiā, și astfel litiā se pōte face și în una din țilele sēptēmānei luminate; prin urmare nu e mare greșală, că s'a făcut litiā de sub întrebare.

Ienopolea, la 22 Aug. 1899.

Constantin Gurban,
protopresbiter.

Adunarea generală a învățătorilor români din diecesa Caransebeșului.

Acastă bravă reuniune și a ținut adunarea sa generală de est timp în orașul Orșova în 3 și 4 Septemvre n. a. c.

Interesul față de cauza învățământului confesional român, dar mai virtos frumoasă regiune a acestui ținut, a atras multă lume românescă la această adunare generală.

Sâmbătă în 2 Sept. la 1 oră după amăzi au sosit învățătorii din partea nord-ostică a diecesei cu trenul din spre Lugos-Caransebeș; ér la 4 ore cei din împrejurimea Dunărei cu vaporul. Cei sosiți au fost întâmpinați sôrbătorește de comitetul arangiator, în frunte cu bravul protopop al Orșovei M. Popoviciu, și conduși pe la cuartire.

În aceeași și séra la 9 ore s'a făcut primire splendidă vestitului cor al Lugosenilor, care sub conducerea desterului seu conducător Ioan Vidu și în frunte cu președintele său Dr. Stefan Petroviciu avocat, au venit se concerteze și se cășcige învățătorilor și inteleginței adunate distragere plăcută prin delectarea lor în frumoșele doine populare esecutate cu o precisitate estraordinară.

Au urmat apoi séra de cunoșcință în sala cea mare a hotelului central.

Duminecă în 3 Sept. n. s'a celebrat sfta Liturgie împreunată cu chemarea Duhului Sfânt, de protopopul local cu asistința încă a doi preoți, ér cântările liturgice le-a esecutat corul Logosenilor.

După acésta s'a deschis adunarea generală în sala cea mare a hotelului central.

În cuvîntul de deschidere fórte actual v. președ. Lința a desvoltat influința cea mare ce o are reuniunea asupra singuraticilor membrii, asemănându-i cu jarul care singur fiind se consumă și stinge ér în grămadă se învêpăiază unul din altul; a arêtat incompatibilitatea unor ocupațiuni laterale, cari din motivul ameliorării sorții se impun și recomândă învățătorilor, cari însê il detrag dela împlinirea esactă și conșciențiosă a adevăratei sale chemări; alusionează la prejudețiul nemotivat a cualificațiunei inferioare a învățătorilor, care se dice a fi cauza slabei dotațiuni: reasumând în necesitatea ameliorării sorții învățătorilor, dela care împrejurare vede pendentă cauza învățământului.

Salută apoi în numele reuniunei, pe Dl protopop Popoviciu ca reprezentant al Ven. Consistoriu; pe M. Sa Dr. Dengi inspector regesc; pe protopretorele tractului; pe Iosif Moldovan director școlar din Arad ca reprezentant al reuniunei învățătorilor din diecesa Aradului; pe profesorii școlelor civile din Orșova; și pre ceialalți onorațiuni preșenți.

La salutările presidiali răspunde protopopul Popoviciu, aprețiând activitatea reuniunei, și asigurând reuniunea despre protecțiunea I. P. S. D. pat-

ron episcopul diecesan Nicolau Popea; despre promovarea intereselor învățătorilor și a școlei din partea diecesei și a clerului ei, pre cari îi represintă.

D-nul Iosif Moldovan ca reprezentant al reuniunei surori din diecesa Aradului, arătând necesitatea împreună muncirii reuniunilor, mulțămesc reuniunei surori pentru cimentarea unirii puterilor acestor două reuniuni, prin reprezentarea reuniunii Caransebeșului la adun. gen. a reuniunei Aradane ținute în a. c. în Moneasa.

Intru mare însuflețire se iau la cunoșcință și telegramele sosite dela Domnii: M. S. Stefan Antonescu Șiria; Dr. Traian Puticiu Timișóra; protopopul Ghidiu Caransebeș; Paul Rotariu Timișóra; Ioan Simu Arad și Iosif Velceanu Reșița.

Din partea reuniunei s'au salutată telegrafice P. S. S. Dl Episcop Nicolau Popea și Mag. Sa Stefan Antonescu.

Din voluminosul raport general al comitetului, s'a constatat o muncă uriașe din partea presidiului și a comitetului. Dintre chestiunile mai importante, amintesc: recenziunea ABCdarului Iosif Moldovan și consoții, pre carele prelângă unele observări recomandate autorilor pentru a doua ediție, îl află de corespunțător, propunëndul Vener. Consistoriu cu scop de al introduce între manualele școlare în diecesă.

Chestiunea simplificării grafiei și ortografiei de Ilie Trăila discutată cu multă înțelepciune și primită de comitet, a stîrnit frumoșă discusiune și în adun.-gener. ér rezultatul a fost primirea și recomandarea ei spre a fi introdusă în corespondința oficiosă a diecesei.

Chestiunea întemeierii unui organ periodic a reuniunei, în care sê se publice protococele adunărilor de comitet, și a adun. generali; rapôrtele reuniunei; prelegeri practice și disertațiuni; și alte lucruri promovătoare a intereselor reuniunei: încă s'au primit cu mare însuflețire.

În acésta adun. generală s'a cetit și ascultat și două disertațiuni lucrute cu multă cunoșcință specifică: și anume: „Restricțiunile învățământului și delăturarea aceloră“ de învățătorul Albu din Reșița și „Studiul geografiei importanța și metoda ei“ de învățătorul Georgiu Jándrea din Lugos.

Reuniunea dispune de o avere în valóre de 23 mii fl. și de o bibliotecă ce ar face fală și unei instituțiuni mai înalte.

Dintre propunerile primite de adun.-gener. amintesc aci:

Sulevarea chestiunei esamenului, care la propunerea membrului Ioan Caba din Curte s'a dat spre studiere despărțămintelor, spre a se pronunța:

a) Asupra influinței ce are esamenul la promovarea învățământului.

b) Asupra necesității esamenului și

c) Asupra dreptului de esaminare.

Tot la propunerea dînsului, sa însărcinat despărțămintele și cu studiarea și îndreptarea diariului

impus de V. Consist pentru introducerea materialului de învățământ propus.

La propunerea membrului Miclea s'a luat dispozițiile necesare pentru solicitarea dorințelor învățătorilor cuprinse în memorandumul înaintat Vener. Consistoriu în a. tr.

S'a primit și propunerea membrului Veleu din Caransebeș, a se face reprezentanță la Înaltul Guvern, pentru a câștiga și pentru învățătorii confesionali și familiile lor aceleași favoruri de călătorie pe liniile ferate a statului de cari favoruri se bucură și învățătorii de stat.

Am cuprins în scurt activitatea reuniunii, cred însă a fi de importanță se amintesc aci și celelalte chestiuni locale strâns legate de adun. gen. pentru reușita cărora, meritul este a bravei comune bisericicești în frunte cu protopopul paroh M. Popoviciu și zelosul învățător Traian Hențiu.

Comuna bisericicească a făcut tot posibilul pentru a ridica prestigiul parlamentului învățătoresc și a câștiga membrilor și onorațiilor ocaziunea de a se delecta în frumusețea și romanticitatea ținutului, precum și pentru a face plăcut timpul petrecut în Orșova.

Am mai făcut amintire și la începutul corespondenței despre vestitul cor Lugoșenesc, care la rugarea comunei bisericicești a venit se delecteze publicul adunat prin frumoșele sale prestațiuni.

Duminecă la amăzi s'a arangiat banchet, la care a luat parte toți învățătorii, onorații și inteligența din loc. Dintre toastele ținute amintesc: Protop. Popoviciu pentru Majestatea Sa Monarhul nostru Francisc Iosif I. carele prin înțelepciunea și înalta sa grație a făcut posibilă întrunirea învățătorilor din patrie în reuniuni mult promițătoare. Capela a întonat imnul regal, acompaniată de corul prezenților. — Presedintele Lința pentru bunul patron și arhiepiscopul Nicolau Popea. Notariul general al reuniunii Ioan Marcu pentru protopopul Popoviciu. — Avocatul Calciunari pentru unirea puterilor în lupta comună. — Profesorul Ionescu pentru reprezentantul reuniunii Aradane Iosif Moldovan. — Iosif Moldovan pentru corpul profesoral, căruiu îi atribue meritul tuturor succeselor ajunse de învățători. — S'au ținut și alte toasturi pentru corul din Lugoș, pentru președintele, secretarul și comitetul reuniunii.

Séra susnumitul cor a arangiat concert împreună cu petrecere de joc. Péna mea însă nu este în stare a descrie strălucitul rezultat, nici admirațiunea ce a produs în auditorii acest cor unic în felul său. Cinste se cuvine vouă Lugoșenilor și conducătorilor vostrii, căci cinste secerăți cu prestațiunile văstre némului nostru!

Luni séra acest vrednic cor invitat fiind au concertat și în grădina publică din Turnul-Severin.

Tot comitetul arangiator al comunei bisericicești, a angajat și un vapor, cu care au escurs învățătorii pe Dunăre până la Turnul Severin, căștigându-i ast-

fel ocaziune de a se delecta în frumusețile naturii, a vedé canalisările făcute nu de mult la porțile de fer, și a intui instituturile de învățământ și arangiammentul lor, precum și alte locuri memorabile din Turnul Severin.

Étă reuniunea învățătorilor, pre care am numit-o nu de mult „școla școlilor“ câte ocaziuni de intuire și deșeptare tinde membrilor sei.

Înainte de a încheia însă această corespondință, trebuie se aprețiez mult și ținuta Dlor advocați Calciunari și a colegului D-sale din loc — a cărui nume din întemplantare nu mi-lam notat — cari nu numai prin activitatea desvoltată în comitetul de primire, ci și prin interesul lor față de cauzele reuniunii au secerat recunoștința vecinică a celor prezenți.

Să trăiască reuniunea și harnicii săi conducători!

Să trăiască corul Lugoșului!

Să trăiască comitetul arangiator din Orșova în frunte cu harnicul său protopop Popoviciu și învățătorii Traian Hențiu.

Magistrul.

Anunț școlar.

La școla comercială superioară gr. or. română din Brașov se începe anul școlar 1899—1900 la 1 (13) Sept. a. c.

Inscrierile se fac de direcțiune în zilele de 1, 2 și 3 Septemvre v. 1899 în fie-care zi dela 9—12 ore a. m.

Esamenele supletorii și de emendare se vor ține în 31 August și 1-a Septemvre v. a. c. Cei ce vor întârziia dela acest examen, său dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință, cauza întârzierii. Esamenul verbal cu privatiștii se va ține în 2 Septemvre v. a. c. la 8 ore dimineața.

În clasa I-a pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot presenta atestat de trecere de pe clasa IV gimnasială, reală său civilă, dela o școlă publică. La înscriere se recere: Atestat școlar, atestat de botez și certificat medical de revaccinare.

Elevii, cari se înscriu pentru prima oră la această școlă, plătesc o taxă de înscriere de 4 fl. Didactrul anual e de 30 fl. pentru elevii români gr. or. și gr. cat, érá pentru cei de alte confesiuni atât taxa de înscriere, cât și didactrul îndoit. Pe lângă acestea fiă-care elev mai plătesc 1 fl. taxă pentru societatea de lectură, 50 cr. taxă pentru bibliotecă și 1 fl. 50 cr. taxă pentru testimoniu și programa școlară. Tot aceste taxe le plătesc și elevii privatiști.

La înscriere fie-care elev plătesc întregi toate taxele amintite, afară de didactru, care trebuie plătit cel puțin a treia parte. Elevii restanțierii de didactru nu vor fi înscriși până nu plătesc restanța, precum și întreg didactrul și toate taxele pe anul curent.

De ore-ce ordinea și curățenia sunt semne de creștere bună și distinsă, cu deosebire pentru comercianți, li se atrege atențiunea celor ce doresc a se înscrie la această școlă asupra necesității de a-și procura uniforma prescrișă

pentru elevii ei și toate reșchisitele și cărțile de școală corespunzătoare, căci necorespunzând cerințelor, acestea nu vor fi admise spre folosință.

Informațiuni în ori-ce alte privințe dă direcțiunea. Brașov, 10 August 1899 v.

Arsentiu Vlaicu,

directorul școlii comerciale superioare gr. or. române.

D I V E R S E.

* **Fundațiunea lui Gozsdu.** Sesiunea de toamnă a reprezentanței Fundațiunii lui Gozsdu, convocată pe 28 și zilele următoare ale lunii August s'a încheiat Joi în 31 Aug. n.

Au participat la ședințe: Înaltpreasfinția Sa Metropolitul Ioan Mețianu, cu Preasfințiile lor Episcopii: Nicolae Popea și Iosif Goldiș, apoi membrii laici: Ioan cav. de Pușcariu, Iosif Gall, Dionisiu Poynar, Avram Bêrlogia și Parteniu Cosma.

Obiectul principal al acestei sesiuni a fost votarea stipendiilor pe anul școlar 1899 900.

S'a votat resp. s'a susținut și pentru viitor:

1. Pentru 22 rigorosanți vechi restul stipendiului ultim și al taxei de diplome în sumă de fl. 5449.89.

2. S'au susținut, în parte ameliorat stipendiile a 75 stipendiști vechi în suma de fl. 20,215.

3. S'au votat stipendii și taxe de diplome pentru 9 rigorosanți noi în sumă de fl. 3537.60.

4. S'au votat 25 stipendii nouă în sumă de fl. 4900.

Suma întrégă a ajutoarelor și stipendiilor votate este deci:

Pentru rigorosanți vechi și noi de fl. 8,987.49.

Pentru studenți vechi și noi de „ 25,115.—.

Total fl. 34,102.49.

Sumele rezervate pentru rigorosanți se asemnăză după depunerea rigoroselor, în proporțiunea numărului rigoroselor ce au a depune în decurs de 3 ani de la absolvarea studiilor universitare.

Numérul total al beneficiaților acestei fundațiuni este de 131, și anume:

Rigorosanți în drepturi . . . 27

„ „ medicină . . . 4

Studenți universitari:

a) în drepturi 46

b) „ medicină 12

c) „ litere 5

d) „ tehnică 8

La alte institute:

e) La pedagogia comercială . . . 2

f) „ silvicultură 3

g) „ agronomie 1

h) „ montanistică 1

i) „ gimnasiu 11

l) „ școlile comerciale 5

m) „ școlile militare (cadeți) . . . 6

Total 131

Față de rigorosanți s'a luat concludul: ca în fie-care an să depună cel puțin un rigoros, căci la din contra se eliminăză din numărul beneficiaților acestei fundațiuni; și a fost timpul suprem să se iee această măsură, căci pe când rigorosanții medicinști toți depun rigorosele la timp, juristii și după trei ani vin cu cereri de respiriu și țin angajate sume considerabile în detrimentul concurenților noi.

* **Invențiune nouă românească patentată.**

Oficiul reg. ung. de patente din Buda-pesta sub Nr. ^{1201/}₁₁₉₈₂ 1899 a patentat una invențiune românească sub numirea de: „Șindile de lemn“ cu care se poate acoperi fără cuie și fără măiestru. Aceste șindile sunt ieftine, ușoare, durabile de mărime egală și acurată și obduse cu o masă colorată după plac resistibilă contra focului și contra apei. Pentru etablarea unei fabrici unde să se pună în pracsă această invențiune se intenționeză înființarea unei societăți acționare cu un capital de 100,000 fl. v. a. învârtit în 1000 de acțiuni. Cei ce doresc a lua parte la această întreprindere românească să se adreseze pentru prospecte și informațiuni la inventatorul acestor felii de șindile Ioan Baicu preot în Sajó Solymos p. u. Nagy-Sajó în Transilvania.

* **Noul calendar în Russia!** Guvernul rus a decis adoptarea calendarului Gregorian în locul calendarului Iulian, care era o cauză de dificultăți pentru comercianții ruși din străinătate, cum și pentru comercianții străini în Rusia.

Societatea astronomică din St. Petersburg a instituit cu concursul ministrilor de Stat, o comisiune de 16 persoane, însărcinate de a regula detaliile acestei reforme, care se va realiza la 1 Ianuarie 1901, adecă în prima zi a secolului XX.

* **Seminariu sêrbesc pentru clerici.** Patriarhul Brancovici al Sêrbilor ungureni, a declarat în o vorbire a sa ținută decurând cu ocaziunea unei festivități bisericesti, că va înființa pe spesele proprii un seminarium pentru clericii bisericii sêrbesti, și anume are nădejde că în timp de un an seminariumul să fie gata și dat folosinței, în Carloviț. Până acum biserica soră sêrbescă nu avea un seminarium pentru clericii săi, ei acestia își primeau instrucțiunea teologică adunându-se la prelegeri de prin cuartierele private prin care locuiau, ceea-ce nu putea fi așa folositor și congruent cu scopurile educațiunii clericale. S'a stărui mult pentru înființarea unui seminarium pe sama clericilor, dar totdôuna fără succes, Patriarhul vrea să pună capăt acestui neajuns. Locul trebuincios la cumpărat deja. Edificiumul îl va costa peste 100.000 fl.

† **Patriarhul din Alexandria.** O telegramă cu data 4 Septembrie n. ne aduce din depărtatul răsărit, din Alexandria, știrea, că Preasfințitul Patriarh al Ale-

xandriei, Cuviosul Sofronius, care se bucurase de o viață deosebit de lungă și ajunsese vârsta de 105 ani, a murit acum atins de grâznicul flagel al ciumei.

* *Meteor de-o rară frumșeță.* În totă regiunea provinciilor baltice s'a vădut ăilele astea un meteor de o rară frumșeță, cădând în direcția SSW—NNE și răspândind o lumină atât de vie, ca și a soarelui. Meteorul după-ce a străbătut bolta cerescă, a cădut în fiordul Stensborle, producând o detunătură formidabilă. Astronomul Donner dela observatorul din Berlin a mers la fața locului, spre a face lucrările pregătitoare pentru scötorea meteorului din fundul fiordului.

* *Rectificare.* Referitor la articolul publicat în n-rul 34 al ăuarului nostru: „la cestiunea scris cetitului“ suntem rugați a publica următoarele:

a) La alineatul al. XI. (începând din jos în sus) se ăice: „... nu suntem îndrituiți a numi metoda scriptologică met. drept sintetic nici chiar cu privire la proces „ceea e astfel corect: ... nu suntem îndrituiți, a numi metoda scriptologică met. analitic sintetic ... Deci cuvântul „analitic“ a lipsit! b) La alineatul VIII (începând din'ainte 'napoi) se zice: „... modificarea, aceloră e pendentă dela împrejurările între cari se află școlă“ ceea ce corect e... modificarea metodelor e pendentă dela...; deci și aci cuvântul „metodelor“ a fost omis.

Concurs.

Pentru îndeplinire definitivă a stațiunei învățătorești gr. or. rom. diu **Sititelec**, com. Bihor, protopopiatul Tincea pe lângă următoarele emoluminte: 1) Dela 110 familii câte 2 ff. = 220 fl.; 2) 13³/₄ jug. pământ, = 60 fl.; 3) stole cantorale = 20 fl.; 4) pentru încălăitul școlii 18 floreni.

Reflectanții vor avé a-se presenta în vre o Duminecă ori sêrbătoare în biserică, ér recoursele vor avé a-le substerne subscrișului protop. în Méhkerek, u. p. Kötégám până în ăia 26 Sept. (8 Oct.) 1899 când va fi și alegerea.

Sititelec, 5 Sept. n. 1899.

Com. parochial.

În conțelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, m. p. prot.

—□—

Pe baza hotăriri Ven. Consist diecesan Nr. 4665/899 se escrie prin această concurs pentru ocuparea a lor două posturi învățătorești la școlile populare române gr. or. din Macea (cottul Arad) cu termin de alegere pe 3/15 Octombvre a. c.

Emolumintele împreunate cu fie-care din acete posturi sunt: salar în bani gata 350 fl.; pentru conferințe 10 fl.; pentru scripturistica 6 fl.; 4 orgii de lemne; cortel liber cu grădină și competențele cantorală dela înmormântări.

Reflectanții la acetele posturi, sê și trimită recursurile lor ajustate după cerințele legilor școlare, adresate comitetului parochial din Macea, la subscrișul protopresbiter în Chișineu, ér până cu 8 ăile înainte de alegere sê se prezenteze în s. biserică din Macea pentru a-și arăta desteritatea în tipic și cântări.

Macea, 8/20 August 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: Dr. IOAN TRAILESCU, m. p. protopop, inspector școlar.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a postului învățătoreșc din comuna **Drăgoești** protteratul Belințului se escrie concurs cu termin de alegere de 30 de ăile dela prima publicare.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: a) în bani gata 172 fl. 50 cr.; b) diurne pentru conferința 5 fl. v. a.; c) pașal de scris 5 fl.; d) pentru adunarea generală 5 fl.; e) 15 meți grâu și 12 meți cucuruz; f) 2¹/₂ jughere pământ arătoriu; g) 25 metrii lemne din cari are a se încălăi și sala de învățământ; h) cuartir liber cu grădină de legumi.

Reflectanții la acest post vor avé a-și însinua recoursele lor instruit conform Statutului organic P. On. D. adm. protop. Lucian Șepetan în Chiseteu, având dênșii în vre-o Duminecă ori sêrbătoare a-sê presenta în biserică din loc spre a-și arăta desteritatea lor în cântare și tipic.

Preferința vor avé la alegere cei cari posed desteritate de a instrui și conduce corul vocal bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: LUCIAN ȘEPETANU, m. p. adm. protopopesc.

—□—

Nr. 4417/899.

Fundațiunea „Gavriil Faur de Teuș“ de present dispune de un știpeudiu vacant de 120 fl., care sê va conferi acelu student gr. or. român, care frecventéză regulat prelegerile în vre-un gimnasiu, în reale, academie, la universitate, ori în vr'o teologie sau preparandie gr. orientală.

Fie-care recurent până în 18/30 Septemvre să documenteze Ven. Consistoriu gr. or. român din Oradea-mare: 1) că este gr. ort. român; 2) că este sêrac; 3) că e student bun; 4) că este pe deplin sănatoș și 5) că are purtare morală bună, sê prefer recurenții din familia Faur și respective Poinariu.

Arad, din ședința consistorială dela 12/24 Aug. 1899.

Iosif Goldis, m. p.

Episcop.

Din încredințarea P. S. Sale, a Dlui Episcop diecesan:

Aug. Hamsea, m. p.

archimandrit.

—□—

Pe baza decisului Ven. Consist. din Oradea-mare, de dtul 8/20 Iul. a. c. Nr. 513, se escrie concurs pentru îndeplinire postului de parochie devenit vacant prin mörte, la parochia de a III clasa din Osiand protopopiatul Tincei comitatul Bihor, cu termin de alegere 26 Sept. (8 Oct) a. c. pe lângă următorul emol.: 1] Pământ acomadat la un loc 32 jug. în prețul 192 fl.; 2] Câte un vica cucuruz bir dela fie-care număr de casa 150 fl.; 3] fie-care casa o ăia de elaca = 40 fl.; 4] stolele indatinate = 50 fl.; 5] pașunat pentru 8 vite; 6] folosirea casei parochiale.

Recurenții vor avé a-sê presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătoare în sfta bis. spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, ér recoursele ajustate conform reg. Congr. pentru parochii adresate com. par, le vor subscrișului cel mult până în 18/30 Sept. a. c. în Méhkerek u. p. Kötégám.

Méhkerechiu 16/28 Aug. 1899.

În conțelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, m. p. prot.

—□—

În urmarea decisului comitetului parochial Nr. 27 din 6/18 August a. c. prin această, pentru întregirea parochiei de clasa I-a din Otlaca rémasă în vacanță în

urma morții fericitului în Dl Păr. Ioan Giulani, se publică concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare cu observarea următoarelor :

Se admit la concurs indivizi calificați pentru parochii de clasa I-a conform Regulamentului pentru parochii § 15. litera a) cari în timpul concursului au a-se presenta în s-ta biserică din loc pentru cântare, serviciu Dăeesc și cuvântare, având se observe cele prescise în § 18 al aceluiași Regulament.

Alesului se asigură următoarele venite : folosința sesiunii parochiale cu dreptul de pășunat, birul parochiei, anume : dela casă cu pământ 2 vici de bucate, casă fără de pământ 1 vică, în jumătate grâu, în jumătate orz seu cucuruz, apoi stolele usuete în parochia.

Din venitul parochiei până la anul morții amintitului fost paroch jumătate compete văduvei rămasă.

Dările publice le suportă parochul.

Recursele provădute cu toate documentele necesare sunt a-se inainta părintelui protopresbiter tractual Dr. Ioan Trailescu în Chișineu (Kisjenő).

Comitetul parochial.

Ștefan Rusu, m. p.

Georgiu Turic, m. p.

președinte.

preot not. com.

În conțelegere cu : Dr. IOAN TRAILESCU, m. p. pbiter.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă din Fadimac. Emolumintele în bani gata sunt : 1) 300 fl. ; 2) pentru conferința 10 fl. ; 3) scripturistica 5 fl. ; 4) 24 meter de lemne din sare are a se încălzi și școla ; 5) cortel liber și grădina.

Alesul învățător va fi obligat a participa la înmormântari fără osebite pentru care va primi câte 20 cr. Și tot-odată se-va presenta în vre-o Dumineca sau sârbătoare în biserică de acolo, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipicul bisericesc până la 26 Sept. (8 Oct) a. c. în care ziua va fi și alegerea.

Recursele instruate conform statutului organic se vor adresa comitetului parochial și trâmite M. On. Dl. Adam Rosa Leucuseșci u. p. Betlenháza în comitatul Carășiu-Severin.

Leucuseșci în 16/28 August.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine : ADAM ROSA, m. p. insp. școl.

—□—

Pentru deplinirea postului învățătoresc la școla confes. gr. or. rom. din Teș se escrie concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare.

Emolumintele anuale sunt : a) în bani gata 216 fl. 63 cr. ; b) scripturistica 2 fl. ; c) conferința 6 fl. ; d) stola usuata dela înmormântări : e) în naturală 29 meți jumătate grâu, jumătate cucuruz ; f) 2½ jughere pământ ; g) 6 orgii lemne din cari se va încălzi și școla ; h) locuința cu două chilli și ½ jugher grădina pentru legume.

Recursele cuviințios ajustate, se se trimită P. On. Domn Lucian Șepețan adm. protop. în Kiszetó având recurenții în vre-o Dumineca ori sârbători a-se presenta în biserică locala spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine : LUCIAN ȘEPETAN, m. p. adm. protopresb.

—□—

Pentru indeplinirea definitivă a postului de învățătoriu dela școla inferiôră din Căpolnaș, protopresbiteratul Lipovei, să escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserică și Școla.”

Emolumintele anuali sunt : 1) în bani gata 300 fl. v. a. : 2) pentru conferință decă va participa 10 fl. v. a.

3) pentru scripturistica 3 fl. v. a. ; 4) 36 metri lemne din cari este a-se încălzi și sala de învățământ ; 5) cuartir liber cu 2 incaperi, cuina, grajdul cu siopru, cocină și grădina de ¼ jugher pentru legumi.

Dela recurenți se pottesce testimoniu de pedagogie, de calificațiune, din limba magiară, decă a mai funcționat ca învățător și atestat de moralitate. Afară de acésta se pottesce dela recurenți că până în ziua de alegere se se presentaze în biserică pentru a-și arăta desteritatea în tipic și cântare, deore-ce alesul învățătoriu are a conduce strana stângă fără alta remunerațiune

Recurenții au să subscernă suplicile lor ajustate cu documentele recerute și adresate comitetului parochial M. O. D. Demetriu Marcu inspector școlar în Birchiș, până în 22 Septembrie vechiu a. c.

Capolnaș, 19 August v. 1899.

Comitetul parochial.

Din incredințarea insp. școlar : ȘTEFAN BORDOȘIU, m. p. paroch.

—□—

Pentru indeplinirea stațiunii învățătoresci la școla rom. gr. or. confesională din comuna Labasiș (protopresbiteratul Lipovei) se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele anuali împreunate cu acésta stațiune sunt : 1) Salar anul în bani gata 312 fl. ; 2) 4 jughere livadă-fênaș cu un venit anual de 50 fl. ; 3) Grădină intravilană de ½ jugher cu tachiul de ½ jugher cu un venit anual de 20 fl. ; 4) Cuartir liber cu 2 chilli în localitatea școlei.

Recurenții, cari doresc a ocupa acest post de învățător sunt avisați ca recoursele lor instruite conform dispusețiunilor legali în vigóre, și adresate comitetului parochial, din Labasiș, se-le subscernă subscribului protopresbiter-inspector școlar în Lipova (B.-Lippa) precum și se îndatoréză a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică din Labasiș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Labasiș, 25 Iuliu (6 August) 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine : VOICU HAMSEA, m. p. protopop

—□—

Conform ordinului Veneratului Consistoriu arădan dto 24 Iuliu (5 August) a. c. Nro 4143 1899 se escrie concurs pentru deplinirea alor două stațiuni învățătoresci din comuna Șoimoș, protopresbiteratul Radnei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în foia oficiôsă „Biserică și Școla.”

Emolumintele pentru fie-carele învățătoriu sunt : 1) salariu anual în bani gata câte 300 fl. v. a. ; 2) pentru fie-care învățătoriu câte 12 metri de lemne, érá pentru încălđitul și curățitul salelor de învățământ se îngrijesce comuna bisericescă ; 3) cuincuenalul '1 va da comuna bisericescă fie-cărui învățătoriu la timpul prescis de lege ; 4) spesele pentru scripturistica le-va da comuna bis. fie-cărui învățătoriu după trebuința ; 5) drept de pășunat va avé fie-care învățătoriu, având pentru vitele ce le va avé se solvéesă tacsă în asemenea cu conlocutorii ; 6) spesele pentru participare la reuniunea învățătorescă le-va căpéta fie-care învățătoriu din cassa comunei politice, și încât acele spese nu s'ar acoperi de acolo, atunci le va suplini comuna bisericescă din spesele cultului ; 7) Cortel vor avé ambii învățători în edificiul școlei, dacă vor fi necăsătoriți și se vor învoi se locuéesă împreună, érá încât vor fi căsătoriți, ori nu ar voi să locuiască împreună atunci pentru unul dintre ei se va îngriji comuna bis. se dea cortel separat, până când în primăvera viitoare se vor edifica școle noué în cari fie-care învățătoriu va avé 2 odăi, cămară, grajd și grădină de legumi ; 8) contribuția o va solvi fie-care învățătoriu pentru persóna sa ; 9) Alegândii

învătători vor avea se ducă și cantoratul în s. biserică fără altă remunerațiune, având dela înmormântări unde vor fi poftiți tace de câte 60 cr. și 1 fl. și la înmormântări vor avea se participe schimbați când unul când altul.

Reflectanții sunt avisați a se presenta în s. biserică din Șoimoș spre a-și dovedi desteritatea în cant și tipic, ér recoursele ajustate cu documentele necesari și adresate comitetului parochial a-le substerne P. O. Domn protopresviter Vasile Beleş în Maria-Radna până la terminul legal.

Șoimoș, din ședința comitetului parochial ținută în 8/20 August, 1899.

Iosif Vuculescu, m. p. Zacharie Cuparescu, m. p.
preș. com. par. not. com. par.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop și inspect. școlar.

—□—

Pentru deplinirea postului de învățator dela școla gr. or. rom. confesională din **Paniova**, protopresbiteratul Belințului se escrie concurs cu termin de alegere în 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele anuale sunt: a) în bani gata 142 fl.; b) pentru conferință și scripturistică 15 fl.; c) curatoratul școlei 14 fl.; d) în naturale 20 meți grâu a 3 fl. și 20 meți cucuruz a 2 fl. total 100 fl. v. a.; e) 30 metri lemne din care are a-se încălzi și sala învețământului.; f) 6 jugere pământ parte arător, parte fânaț; g) cuartir liber cu grădină de legumi, cuartirul constă din 2 chilii, culină și cămară; h) dela fiecare înmormântare unde este poftit 40 cr. ér la parastas 40 cr.

Învățătorul ales este îndatorat a face și socoțile cultului. Recursele cuviincios ajustate se-se trimită Prea Onoratului Domn administrator protopopesc Lucian Sepetan în Chiseteu, având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare a-se presenta în biserică locală spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântările bisericice.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: LUCIAN SEPETANU, m. p. adm. protopopesc.

—□—

Se publică concurs pentru stațiile învățătorești din tractul Vașcoului:

1. Sârbeți-Sust, cu salariu: 160 fl. în bani, 5 cub. de bucate, 6 stâng. de lemne, un juger de pământ și cortel cu grădină; terminul până 7/19 Sept. a. c.

2. Câmpani de sus și de jos, salariul 300 fl. cu toate emolumintele computeate, și locuință liberă cu grădină de legumi.

3. Sediște-Hârsești: dotațiunea constă din 300 fl. cu toate emolumintele și cortel. Terminul de alegere în aceste două stațiuni din urmă va fi în 8/20 Septemvire a. c.

Recurenții va avea a-și trimitte petițiunile la subscripsul protopop în Beiuș ajustate conform Regulamentului în rigóre.

Beiuș, 10/22 Aug. 1899.

Comit. parochial.

În conțelegere cu VASILIU PAPP, m. p. prot. Vașcoului.

—□—

Pentru deplinirea definitivă o postului de învățator la școla gr. or. română din **Răbăgani** conform concludu/ni adus de Comitetul parochial se escrie concurs cu termin de alegere pe Duminecă 29 August (19 Sept) a. c. adecă pe ziua de Tăierea Cap. St. Ioan.

Emolumintele legate de acest post sunt în bani gata 300 fl. (600 coróne) locuință liberă cu două chilii, culină și accidențiile obveninde dela cantorat.

Dela recurenți se pretinde: a) Testimoniu de cualificațiune învățătorească și atestat despre serviciile prestate, precum și despre conduita morală.

Recurenții sunt poftiți că recursele lor instruite cu documentele sus espuse, și adresate comitetului parochial din Răbăgani se-le substernă la subsemnatul protopop ca inspector școlar. Mai departe sunt poftiți recurenții a-se presenta la S. biserică din loc într'o Duminecă ori sârbătoare mai nainte cu 8 zile de ziua alegerii spre a-și dovedi desteritatea în cântare și tipic de óre-ce alegândul învățator va avea a conduce strana și toate cele ce cad în competența cantorelui.

Dat din ședința comitetului parochial ținută în Răbăgani, la 1/13 August 1899,

Comitetul parochial.

Elia Moga, m. p.

par. prot. ca preș.

Pavel Bince, m. p.

jude primar.

Mihai Ociu, m. p.

ca notar.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de învățatoriu la școla, clasele inferióre din comuna **Beba-veche**, protopresbiteratul B.-Comloșului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de prima publicare.

Emolumintele sunt: 1) în bani gata 300 fl. v. a. 2) pentru conferințele învățătorești 10 fl. v. a. 3) scripturistica 5 fl. v. a. 4) dela înmormântări unde va fi poftit 40 cr. 5) pentru încălđitul școlei și al învățătorului, precum și pentru curatorat se va îngriji comuna bisericescă. 6) cuartir liber cu grădină de legumi.

Aspiranții la acest post au a-și substerne suplicile ajustate cu documentele necesare Prea On. Domn protopresbiter și inspector școlar Paul Miulescu în B.-Comloș, comitatul Torontal până la terminul alegerii, tot-odată a se presenta în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale

Alesul numai după un an de probă va fi întărit.

Beba-veche, 7/19 August 1899.

Pentru comitetul parochial:

Dimitrie Blaga, m. p.

preot și preș. com. par.

Ioachim Muntean, m. p.

not. com. paroch.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, protop. ases. consist. și inspector școlar.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pe temeiuł încuviințării Ven. Consistoriu diecesan din Arad dtto 5/17 Iulie 1897. Nr. 3600; — nepotându-se realiza invoirea cu licitanții, cari s'au fost prezentat, — se escrie prin acésta de nou concurs de licitațiune minuendă pentru edificarea de nou a școlei confesionale din **Remetea-Timișană** (protopresbiteratul Timișorii).

Licitațiunea se va ține în 30 August (11 Sept.) a. c. la 3 óre după ameađăși în școla din loc.

Prețul de esclamaré în sumă de 3013 fl. 84 cr. v. a. Reflectanții vor avea se depună la inceputul licitațiunei vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valóre. Planul și specificațiunea de spese se pot vedea la oficiul parochial din loc.

Lucrarea are se-se sevêrșescă în anul viitor.

Dat din ședința comitetului și a sinodului parochial, ținută în 27 Iunie 1899.

Comitetul paroch.

Cu consensul ppresb.: Dr. Tr. PUTICIU m. p.